

Datu valsts inspekcija

Videokameru uzstādīšana un videonovērošanas veikšana fiziskas personas privātīpašumā

Rekomendācija

2021

Definīcijas

Personas dati — jebkura informācija, kas attiecas uz identificējamu fizisku personu (datu subjektu)

Datu subjekts — identificēta vai identificējama fiziska persona

Pārzinis – fiziska vai juridiska persona, publiska iestāde, aģentūra vai cita struktūra, kas viena pati vai kopīgi ar citām nosaka personas datu apstrādes nolūkus un līdzekļus

Apstrādātājs – fiziska vai juridiska persona, publiska iestāde, aģentūra vai cita struktūra, kura pārziņa vārdā apstrādā personas datus

Pārskatatbildība – pārzinis pārskatāmi, ar attiecīgiem dokumentiem (dokumentu kopumu), pierāda un pamato, ka datu apstrāde notiek atbilstoši Regulas prasībām.

Leģitīms – likumīgs, likumīgi atzīts

Trešā persona - ir fiziska vai juridiska persona, publiska iestāde, aģentūra vai struktūra, kura nav datu subjekts, pārzinis, apstrādātājs un personas, kuras pārziņa vai apstrādātāja tiešā pakļautībā ir pilnvarotas apstrādāt personas datus.

Saīsinājumi

Inspekcija – Datu valsts inspekcija

FPDAL - Fizisko personu datu apstrādes likuma

Regula (Vispārīgā datu aizsardzības regula) - Eiropas Parlamenta un Padomes 2016.gada 27.aprīļa Regulā Nr.2016/679 par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (Vispārīgā datu aizsardzības regula).

Piemērs!

Pievērs uzmanību!

Saturs

Ievads.....	4
1. Videokameru un tām līdzīgu priekšmetu uzstādīšana	5
2.Videonovērošanas veikšana privātām vajadzībām	7
3.Nosacījumi, kuri jāievēro veicot videonovērošanu	14
4.Personas datu apstrādes atbilstības nosacījumi veicot videonovērošanu	17
5. Videonovērošanas rezultātā iegūto ierakstu apstrāde	28

levads

Datu valsts inspekcija saņem lielu skaitu lūgumu skaidrot ar videonovērošanu saistītus jautājumus – gan tādus, kuru uzraudzība Inspekcijas kompetencē ietilpst vai ietilpa, gan arī tādus, kuru izskatīšana uz Inspekcijas uzdevumiem un kompetencēm nav attiecināma.

Inspekcijas uzdevumi noteikti Fizisko personu datu apstrādes likuma 4.pantā un to izpilde saistāma ar fiziskas personas datu aizsardzību. Fiziskas personas dati, ievērojot Vispārīgo datu aizsardzības regulā noteikto, ir jebkāda informācija, kas attiecināma uz identificētu vai identificējamu fizisko personu un kuras apstrāde veikta ar automatizētiem līdzekļiem.

Videonovērošana ir uzskatāma par personas datu apstrādi ar automatizētiem līdzekļiem, un, ja iegūtajā materiālā ir iespējams atpazīt (identificēt) konkrētas personas, tad šo var uzskatīt par personas datu apstrādi.

Vienlaikus **Regulas darbības joma neattiecas uz tādu personas datu apstrādi, ko veic fiziska persona tikai personiska vai mājsaimnieciska pasākuma gaitā** (Regulas 2.panta 2.punkta c) apakšpunkts). Arī Regulas 18.apsvērumā ir paskaidrots, ka šo Regulu nepiemēro tādai personas datu apstrādei, kuru veic fiziska persona un tā nav saistīta ar profesionālo vai komerciālo darbību.

Tas, ka Regula neattiecas uz personas datu apstrādi, ko fiziskas personas veic, izmantojot automatizētas datu ieraksta ierīces privātpašuma teritorijā personiskajām vai mājsaimniecības vajadzībām, gan arī uz datu apstrādi, ko veic fiziskās personas, izmantojot automatizētas videonovērošanas

ierīces personiskajām vai mājsaimniecības vajadzībām, ir noteikts arī FPDAL 36.pantā.

Savukārt noteikt kurā brīdī īstenotās darbības ir uzskatāmas par veiktām personisko un mājsaimniecības vajadzību izņēmuma ietvaros, bet kurā gadījumā uz veiktajām darbībām ir attiecināma Regula, bez speciālām zināšanām ir izaicinošs uzdevums. Līdz ar to šīs rekomendācijas veidotas, lai palīdzētu fiziskām personām novērtēt privātpašumā veiktas videonovērošanas tiesiskos aspektus un sniegtu padomus, kādus paņēmienus izmantot Regulai atbilstošas personas datu apstrādes veikšanā.

Juridisko personu veikta identificētu vai identificējamu fizisku personu (tai skaitā darbinieku) novērošana ietilps Regulas tvērumā, un tām būs jānodrošina vismaz šo rekomendāciju trešajā nodaļā norādīto prasību izpilde. Savukārt privāto un mājsaimniecības vajadzību izņēmumu uz juridisko personu veiktu personas datu apstrādi attiecināt nevar.

Lai jau sākotnēji atspēkotu vienu no izplatītākajiem ar videonovērošanu saistītajiem mītiem, Inspekcija informē, ka lai arī līdz 2018.gada 25.maijam Latvijā bija nepieciešams pirms videonovērošanas uzsākšanas plānoto personas datu apstrādi reģistrēt Inspekcijā, šis pienākums, līdz ar Regulas spēkā stāšanos, ir atcelts. Pašlaik, ievērojot Regulas 89.apsvērumā noteikto, personas datu apstrādes reģistrācijas pienākums vairs nepastāv.

No 2018.gada 25.maija, Inspekcija personas datu apstrādes reģistrāciju neveic un datu apstrāde veicot videonovērošanu nav jāreģistrē Inspekcijā.

1. Videokameru un tām līdzīgu priekšmetu uzstādīšana

Regulas piemērošana un Inspekcijas kompetence nav attiecināma uz gadījumiem, kad netiek veikta fiziskas personas datu apstrāde. Līdz ar to Regula nav attiecināma uz viltus kamerām (kameru mulžām), vai uz gadījumiem, kad ar kameras starpniecību netiek apstrādāti personas dati (piemēram, kamera nav ieslēgta vai ieraksta izšķirtspēja ir tāda, kas informāciju neļauj attiecināt uz identificējamu personu).

Vienlaikus Inspekcijai praksē bieži nākas saskarties ar situācijām, kad iedzīvotāju bažas par neatbilstoši veiktu videonovērošanu izraisa videonovērošanas kameras vai kameras līdzīga priekšmeta uzstādīšanas apstākļi. Līdz ar to, šajā nodaļā skaidrojums sniegts par ierīču/priekšmetu uzstādīšanu, pirms tiek veikta personas datu apstrāde.

Ja plānojat veikt personas datu apstrādi (šajā gadījumā - uzsākt videonovērošanu), aicinām vērtēt, vai ieraksts tiks veikts savām privātajām vajadzībām. Plašāk par videonovērošanas veikšanu privātām vajadzībām skatīt šo rekomendāciju 2.punktā (7.lpp).

1.1. Neaktīvas videokameras vai tai līdzīga priekšmeta uzstādīšana, ja tās savērsums neskar citu personu īpašumu vai publisko telpu

Inspekcija informē, ka Civillikuma 927.pants nosaka, ka īpašums ir pilnīgas varas tiesība par lietu, t. i. tiesība valdīt un lietot to, iegūt no tās visus iespējamus labumus, ar to rīkoties un noteiktā kārtā atprasīt to atpakaļ no katras trešās personas ar īpašuma prasību. Savukārt Civillikuma 928.pants nosaka, ka kaut gan īpašums var kā pēc privātas gribas, tā arī pēc likuma būt dažādi aprobežots, tomēr visi šādi aprobežojumi iztulkojami to šaurākā nozīmē, un šaubu gadījumā arvien pieņemams, ka īpašums ir neaprobežots.

Liegums īpašniekam rīkoties ar īpašumu pēc saviem ieskatiem, tai skaitā uzstādīt tajā videonovērošanas kameras vai tām līdzīgus priekšmetus, ir īpašuma izmantošanas aprobežojums.

Būtu ņemams vērā, ka uzstādot neaktīvas videokameras vai līdzīgus priekšmetus, šīs ierīces neveic videonovērošanu (filmēšanu) un netiek veikta personas datu apstrāde.

Līdz ar to uz īpašnieka darbību sava privātā īpašuma robežās, uzstādot neaktīvas videokameras vai līdzīgus priekšmetus, nebūs attiecināmas Regulas prasības.

1.2. Neaktīvas videokameras, vai tai līdzīga priekšmeta uzstādīšana privātmājas ārpusē ar objektīvu, kas vērstas pret citu personu īpašumu vai publisko telpu

Ja privātmāja ir vienas personas īpašums, uz šādu rīcību attiecas tie paši apsvērumi, kas norādīti 1.1.punktā.

Tomēr fakts, ka kameras vai tai līdzīga priekšmeta savērsums var likt trešajām personām uzskatīt, ka tās tiek novērotas, var radīt pamatu civilprasībai. Piemēram, Vācijā Koblencas apgabala tiesa¹ lēma, ka arī nefunkcionējoša kamera var radīt "novērošanas spiedienu". Tiesa ņēma vērā, ka personām var būt sajūta, ka tie tiek novēroti arī, ja faktiski ierīce nefunkcionē un tādēļ uzstādītās ierīces īpašniekam bija jānoņem.

Inspekcija vērs uzmanību uz Eiropas Savienības tiesas atziņu, ka tādas kameras sistēmas izmantošana, ar kuru tiek veikta personu vizuālais ieraksts, kas tiek uzglabāts cirkulējošā ieraksta iekārtā, proti, cietajā diskā, un kuru fiziska persona ir uzstādījusi pie savas ģimenes mājas ar mērķi aizsargāt mājas īpašnieku īpašumu, veselību un dzīvību, bet ar šo sistēmu tiek uzraudzīta arī publiskā telpa, šīs tiesību normas izpratnē nav datu apstrāde tikai un vienīgi personiskām vai sadzīviskām vajadzībām.

Secināms, ka īpašniekam uzstādot videonovērošanas kameru vai tai līdzīgu priekšmetu savērsumā, kas ļauj pieņemt, ka tiek veikta publiskās telpas (ne īpašniekam piederošas telpas) novērošana (iela, trotuārs, kaimiņa īpašums u.tml.), tam ir jābūt gatavam atbildēt uz citu personu (kaimiņu,

garāmgājēju) jautājumiem par to, vai videonovērošanas kameras faktiski funkcionē.

Inspekcija rekomendē videonovērošanas kameras vai tām līdzīgus priekšmetus izvietot savērsumā, kas to objektīvu vērsīs tikai uz īpašnieka īpašumu, tādējādi arī, ja kamera faktiski ierakstu neveic, nebūs pamata neizpratnei no citu cilvēku puses.

1.3. Neaktīvas videonovērošanas kameras vai tai līdzīga priekšmeta uzstādīšana kopīpašumā

Videonovērošanas kameru vai tām līdzīgu priekšmetu uzstādīšanai kopīpašumā tiek piemērota vispārējā kārtība attiecībā uz kopīpašuma (arī dzīvokļa īpašuma) pārvaldīšanu.

Civillikuma 1068.pants nosaka, ka rīkoties ar kopīpašuma priekšmetu, kā visumā, tā arī noteiktās atsevišķās daļās, drīkst tikai ar visu kopīpašnieku piekrišanu; bet, ja kāds no viņiem rīkojas atsevišķi, tad šī rīcība ne vien nav spēkā, bet arī uzliek pēdējam pienākumu atlīdzināt pārējiem zaudējumus, kas viņiem ar to nodarīti. Neviens atsevišķs kopīpašnieks nevar bez visu pārējo piekrišanas ne apgrūtināt kopīpašuma priekšmetu ar lietu tiesībām, ne atsavināt to visā tā sastāvā vai pa daļām, ne arī kaut kādi to pārgrozīt. Tādēļ katram kopīpašniekam ir tiesības protestēt pret tādu viena vai visu pārējo kopīpašnieku rīcību, un šo tiesību viņam nevar atņemt ar balsu vairākumu.

Tādējādi neaktīvo videonovērošanas kameru vai tām līdzīgu priekšmetu uzstādīšana kopīpašumā ir atļauta tikai ar visu kopīpašnieku piekrišanu. Ja visu šo personu piekrišana

¹ Lēmums 05.09.2019, Az. 13 S 17/19

netiek iegūta, šādas darbības var aizskart Civillikumā noteiktās civilās tiesības.

Ja kopīpašums ir sadalīts dzīvokļa īpašumos, ir piemērojams Dzīvokļa īpašuma likums. Dzīvokļa īpašuma likuma 10.pants nosaka, ka dzīvokļa īpašniekam ir pienākums piedalīties dzīvojamās mājas pārvaldīšanā. Saskaņā ar minētā likuma 16.panta pirmo daļu dzīvokļu īpašnieku kopība ir tiesīga izlemt ikvienu jautājumu, kas attiecas uz kopīpašumā esošo daļu. Savukārt Dzīvokļa īpašuma likuma 16.panta trešā daļa nosaka, ka dzīvokļu īpašnieku kopības lēmums ir saistošs ikvienam dzīvokļa īpašniekam, ja "par" balsojuši dzīvokļu īpašnieki, kas pārstāv vairāk nekā pusi no dzīvojamā mājā esošajiem dzīvokļu īpašumiem, izņemot tos gadījumus, kuros šā likuma 17.pantā paredzēts cits lēmuma pieņemšanai nepieciešamais balsu skaits vai lielāku nepieciešamo balsu skaitu noteikusi pati dzīvokļu īpašnieku kopība.

Ņemot vērā minēto, neaktīvas videonovērošanas kameras vai tām līdzīgus priekšmetus var uzstādīt daudzdzīvokļu mājas koplietošanas telpās, vai tās teritorijā, ja ir saņemta visu kopīpašnieku piekrišana vai pieņemts lēmums daudzdzīvokļu mājas dzīvokļu īpašnieku kopsapulcē, atbilstoši Dzīvokļa īpašuma likumam.

Papildus norādām, ka Dzīvokļa īpašuma likuma 19.panta pirmā daļa nosaka, ka dzīvokļu īpašnieku kopsapulci sasauc pēc viena vai vairāku dzīvokļu īpašnieku vai pārvaldnieka iniciatīvas dzīvokļu īpašnieku kopības noteiktajā kārtībā.

Līdz ar to neaktīvas videonovērošanas kameras vai tai līdzīga priekšmeta uzstādīšana ir risināma iepriekš norādītajos normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā.

Jāņem vērā, ka arī uzstādot kameru mulāžas, vai neaktīvas kameras, citi kopīpašnieki tiek spiesti sadzīvot ar

sajūtu, ka to ikdienas gaitas tiek novērotas, kas var atstāt sekas uz šo personu emocionālo un fizisko labsajūtu, arī, ja faktiski ieraksts netiek veikts.

Inspekcija vērs uzmanību, ka šajā nodaļā aprakstīto neaktīvo videonovērošanas kameru vai tām līdzīgo priekšmetu uzstādīšanas likumība skar pušu civiltiesiskās attiecības, kas risināmas vispārējā civiltiesiskā kārtībā. Savukārt Inspekcija nevērtē neaktīvo kameru vai tām līdzīgu priekšmetu uzstādīšanas fakta likumību.

2.Videonovērošanas veikšana privātām vajadzībām

Šajā nodaļā tiks sniegtas rekomendācijas, kā identificēt personas datu apstrādi, kad videonovērošanai netiek piemērota Regula, jo persona veic videonovērošanu personiska vai mājsaimnieciska pasākuma gaitā (Regulas 2.panta 2.punkta c) apakšpunkts).

Regula paredz, ka tās noteikumi netiek piemēroti, ja videonovērošanu (datu apstrādi) veic mājsaimniecības vajadzībām. Lai noteiktu, ka datu apstrāde tiek veikta personiskām vai mājsaimniecības vajadzībām, pirms apstrādes uzsākšanas izvērtē:

① vai ierakstu plānots rādīt personām ārpus Jūsu mājsaimniecības, piemēram, pašvaldībai, kaimiņiem, policijai, publicēt sociālajos tīklos (šādā gadījumā videonovērošanas ieraksta veikšana ietilps Regulas tvērumā);

② kāda ir ietekme uz novēroto personu privātumu (vai tās varēja un tām vajadzēja rēķināties, ka tās var tikt novērotas vai nē); jo lielāka ietekme uz privātumu, jo lielāka iespēja, ka uz veikto novērošanu būs attiecināms normatīvajos aktos noteiktais;

③ vai tiek plānots novērošanu vērst pret kādu personu ārpus Jūsu mājsaimniecības (piemēram, auklīti, dārznieku, telpu uzkopējiem, Jūsu mājsaimniecības regulāriem viesiem u.tml.).

Inspekcija atgādina, ja videoieraksts tiek veikts tādā kvalitātē, lai būtu iespējams atpazīt ierakstā redzamo personu, visas ar šo ierakstu saistītās darbības, tai skaitā ieraksta izdarīšana, personas novērošana tiešsaistes režīmā, vēlāka iegūto ierakstu glabāšana, nodošana citām personām (sociālajos tīklos, iesniedzot policijai, pašvaldībai, nododot paziņām) būs personas datu apstrāde, atbilstoši Regulā noteiktajam. Nepieciešams ņemt vērā, ka arī, ja informācija iegūta personiska un mājsaimniecības mērķa sasniegšanai, tas nenozīmē, ka arī tās tālāka apstrāde noteikti tiks veikta šī izņēmuma ietvaros.

Ja videokameras ierakstu ievieto *Youtube* vai *Facebook* publiskajā profilā, šāda darbība vairs nebūtu personas datu apstrāde mājsaimniecības vajadzībām un uz to tiktu attiecināta Regula.

Savukārt, ja ieraksts tiks nodots ģimenes radniekam, lai uztaisītu video dzimšanas dienas apsveikumu kādam citam radniekam, joprojām tiks izmantots izņēmums, un apstrādi varēs uzskatīt par veiktu mājsaimniecības vajadzībām.

Pirms katras jaunas apstrādes darbības ir nepieciešams atkārtoti izvērtēt, vai apstrāde joprojām atbilst noteiktajam izņēmumam.

Inspekcija informē, ka videoierakstu veikšanu privātām un mājsaimniecības vajadzībām skaidro arī Eiropas datu aizsardzības kolēģijas 2020.gada 29.janvāra pamatnostādņu 3/2019 "Par personas datu apstrādi, izmantojot videoierīces" (turpmāk – Pamatnostādnes).

Analizējot fizisku personu veiktu videonovērošanu ir nepieciešams ņemt vērā arī FPDAL 36.panta otrajā daļā noteikto - *Šā likuma un datu regulas prasības neattiecas uz datu apstrādi, ko veic fiziskās personas, izmantojot automatizētas videonovērošanas ierīces personiskajām vai mājsaimniecības vajadzībām. Par datu apstrādi personiskajām vai mājsaimniecības vajadzībām netiek uzskatīta publiskās telpas novērošana plašā mērogā vai gadījumi, kad tiek izmantoti tehniskie palīg līdzekļi informācijas strukturēšanai.*

Abās normās (Regulas 2.panta 2.punkta c) apakšpunkts un FPDAL 36.panta otrā daļa) vienojošs elements ir personiskas un mājsaimniecības vajadzības. Lai gan minētajās normās nav precīzi definēts, kas īsti ir personiskās un mājsaimniecības vajadzības, Inspekcija vērs uzmanību uz Eiropas datu aizsardzības kolēģijas² priekšgājējas direktīvas 95/46/EK 29.panta darba grupas viedokli par

² Eiropas Savienības struktūra atbilstoši Regulas 68.pantam.

kritēriju kopumu, kas izmantojami, nosakot mājsaimniecības vajadzības³.

Šo kritēriju piemērošana ir skatāma kompleksi. Tomēr minēto faktoru kombināciju izmanto, lai noteiktu, vai apstrāde ietilpst personīgās vai mājsaimniecības apstrādes jomā:

→ Vai personas dati tiek izplatīti drīzāk nenoteiktam skaitam cilvēku nekā ierobežotai draugu, ģimenes locekļu vai paziņu kopienai?

→ Vai personas dati ir par personām, kurām nav personiskas vai mājsaimnieciskas attiecības ar personu, kura tos apstrādā?

→ Vai personas datu apstrādes mērogs un biežums liecina par profesionālu vai pilna laika darbību?

→ Vai ir pierādījumi par vairāku personu veiktu personas datu apstrādi kopīgi - kolektīvā un organizētā veidā?

→ Vai ir iespējama negatīva ietekme uz indivīdiem, ieskaitot iejaukšanos viņu privātumā?

Šo kritēriju piemērošana palīdzēs katrā atsevišķajā gadījumā noteikt, vai apstrāde ir uzskatāma par veiktu mājsaimniecības izņēmuma ietvaros, vai arī uz to attiecināma Regula.

Kad ir noteikts, ka datu apstrāde tiek veikta personiskām un mājsaimniecības vajadzībām, ir jāievēro Eiropas Savienības tiesas atziņas. Tai skaitā, ka tādas kameras sistēmas izmantošana, ar kuru tiek veikts personu vizuālais ieraksts, kas tiek uzglabāts cirkulējošā ieraksta iekārtā, proti, cietajā diskā, un kuru fiziska persona ir

uzstādījusi pie savas ģimenes mājas ar mērķi aizsargāt mājas tīpašnieku tīpašumu, veselību un dzīvību, bet ar šo sistēmu tiek uzraudzīta arī publiskā telpa, šīs tiesību normas izpratnē nav datu apstrāde tikai un vienīgi personiskām vai sadzīvīkām vajadzībām⁴. To, kāda personas datu apstrāde nebūs uzskatāma par veiktu personīgām un mājsaimniecības vajadzībām, precīzē FPDAL, nosakot, ka datu apstrāde nebūs personiska vai mājsaimnieciska rakstura, ja videonovērošanas veikšanas darbības ir vērstas uz publiskās telpas novērošanu plašā mērogā un ja videonovērošanas ierakstu apstrādās ar tehniskiem palīg līdzekļiem informācijas strukturēšanai.

Ņemot vērā minēto, secināt, vai personas datu apstrāde veikta personiska vai mājsaimnieciska pasākuma gaitā iespējams, vērtējot katru atsevišķā gadījuma apstākļus, tomēr no normatīvā regulējuma izriet, ka personiskās vai mājsaimniecības vajadzības nebūs konstatējamas un uz personas datu apstrādi būs attiecināms Regulas tvērums, ja tiks veikta publiskās telpas novērošana plašā mērogā, vai arī iegūtie dati tiks strukturēti, izmantojot tīpašus tehniskus palīg līdzekļus.

Ja novērtējot plānoto videonovērošanu, saprotiet, ka tā netiks veikta tikai privātam vajadzībām, nepieciešams ievērot šo rekomendāciju trešajā punktā noteikto pasākumu kopumu. Šaubu gadījumā Inspekcija rekomendē nodrošināt veiktās apstrādes atbilstību Regulas prasībām.

³ Sk. 29.panta darba grupas 2013.gada 27.februāra pozīciju par diskusijām saistībā ar datu aizsardzības reformas pakotni 2.pielikumu (https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/other-document/files/2013/20130227_statement_dp_annex2_en.pdf)

⁴ Eiropas Savienības tiesas 2014.gada 11.decembra spriedums lietā C-212/13 František Ryneš pret Úřad pro ochranu osobních údajů

2.1. Videonovērošanas veikšana savā privātīpašumā, nenovērojot citu personu īpašumu vai publisko telpu

Inspekcija informē, ka Civillikuma 927.pants nosaka, ka īpašums ir pilnīgas varas tiesība par lietu, t.i. tiesība valdīt un lietot to, iegūt no tās visus iespējamus labumus, ar to rīkoties un noteiktā kārtā atprasīt to atpakaļ no katras trešās personas ar īpašuma prasību. Savukārt Civillikuma 928.pants nosaka, ka kaut gan īpašums var kā pēc privātas gribas, tā arī pēc likuma būt dažādi aprobežots, tomēr visi šādi aprobežojumi iztulkojami to šaurākā nozīmē, un šaubu gadījumā arvien pieņemams, ka īpašums ir neaprobežots.

Liegums īpašniekam rīkoties ar īpašumu pēc saviem ieskatiem, tai skaitā uzstādīt tajā videonovērošanas kameras vai tām līdzīgus priekšmetus, ir īpašuma izmantošanas aprobežojums.

Jāatzīmē, ka arī personas datu apstrādē vienas personas tiesības un brīvības beidzas tur, kur sākas otras personas tiesības un brīvības. Privātīpašumā veikta

videonovērošana arī gadījumos, kad netiek novērots citu personu īpašums vai publiskā telpa ietilps Regulas tvērumā, ja ieraksts tiks izmantots citu personu (piemēram, darbinieku, mājsaimniecības regulāru viesu u.tml.) novērošanai.

Arī, ja sākotnēji videoieraksts skāra tikai vienas mājsaimniecības locekļus nepieciešams ņemt vērā, ka mainoties apstākļiem (piemēram, sākot algot darbinieku, kas regulāri uzturas novērotajās telpās), ārpus Regulas tvēruma esoša videonovērošana pārtaps par personas datu apstrādi, kas ietilpst Regulas tvērumā.

Šajā rekomendāciju apakšpunktā noteiktais attiecas uz situācijām, kur skaidri nodalīts personas īpašums no telpas, kurā var atrasties citas personas, turklāt apstākļi, kas ņemami vērā vērtējot personas īpašuma nodalījumu, būs atkarīgi no katra atsevišķā gadījuma apstākļiem. Piemēram, to, vai tiek vai netiek novērots kaimiņa īpašums filmējot nožogotu īpašuma daļu, tieši ietekmē kāds žogs nodala īpašumus – necaurredzama žoga (mūra, mūžzaļa dzīvžoga) gadījumā kaimiņa īpašums netiek novērots, bet metāla stieplu žoga gadījumā iespējams redzēt un novērot notiekošo kaimiņa īpašumā vai publiskajā telpā.

Pamatnostādņu 2.3.punktā minēts, ka *“Uz videoierīcēm, ko izmanto privātpersonas telpās, var tikt attiecināts izņēmums, kas paredzēts attiecībā uz mājsaimniecībām. Tas ir atkarīgs no vairākiem faktoriem, kas ir jāņem vērā, lai nonāktu pie secinājuma. Papildus iepriekš minētajiem elementiem, kas norādīti EST nolēmumos, personai, kura izmanto videonovērošanu mājās, ir jāizvērtē, vai viņai ir jebkāda veida personīgas attiecības ar datu subjektu, vai novērošanas apmērs vai biežums norāda uz kādu viņa profesionālo darbību un kāda varētu būt novērošanas iespējamā nelabvēlīgā ietekme uz datu subjektiem. Ja pastāv*

kāds no iepriekš minētajiem elementiem, tas vēl nenozīmē, ka uz apstrādi neattiecas izņēmums, kas paredzēts attiecībā uz mājsaimniecībām, un lai to noteiktu, ir jāveic vispārējs novērtējums”.

Inspekcija vērs uzmanību, ka Regula nav piemērojama gadījumā, kad videonovērošanu veicat dzīvojamās telpas iekšienē, piemēram, bērnistabā, lai vērotu vai nav pienācis laiks apciemot jaundzimušo (šāda apstrāde Regulas tvērumā neietilptu), bet Regula būs piemērojama gadījumā, kad dzīvojamās telpas iekšienē novērojat, cik piena maisījuma devas zīdaiņa pudelē ievieto auklīte. Tāpat Regula nebūs piemērojama situācijās, kad videonovērošanu veicat privātmājas dārzā, pie kam veidā, kad netiek filmēts kaimiņu īpašums vai publiskā telpa, piemēram, lai saprastu, vai meža dzīvnieki neposta dārzenus dobes, bet Regula būs piemērojama gadījumā, kad videonovērošanu izmantojat dārznieka darba kvalitātes kontrolei.

Veiktās personas datu apstrādes samērošana ar iepriekš minētajiem kritērijiem personisko un mājsaimniecības vajadzību noteikšanai palīdzēs saprast, vai apstrāde ietilpst Regulas tvērumā un vai jāievēro Regulā noteiktie personas datu apstrādes pārziņa⁵ pienākumi (sīkāk analizēti šo rekomendāciju 3.punktā).

⁵ Atbilstoši Regulas 4.panta 7.punktam “pārzinis” ir fiziska vai juridiska persona, publiska iestāde, aģentūra vai cita struktūra, kas viena pati vai kopīgi ar citām nosaka personas datu apstrādes nolūkus un līdzekļus; ja šādas apstrādes nolūkus un līdzekļus nosaka ar Savienības vai dalībvalsts tiesību aktiem, pārzini vai tā iecelšanas konkrētos kritērijus var paredzēt Savienības vai dalībvalsts tiesību aktos;

Kad radušās šaubas par to, vai datu apstrāde ietilpst vai neietilpst Regulas tvērumā, rekomendējam nodrošināt datu apstrādes atbilstību Regulas prasībām.

2.2.Videonovērošanas veikšana savā privātpašumā, vienlaikus novērojot publisko telpu mazā mērogā

FPDAL 36.panta otrajā daļā noteikts, ka *par datu apstrādi personiskajām vai mājsaimniecības vajadzībām netiek uzskatīta publiskās telpas novērošana plašā mērogā*. Šāds formulējums ļauj pieņemt, ka publiskas telpas novērošana šaurā (mazā) mērogā tomēr varētu tikt uzskatīta par personas datu apstrādi personiskām un mājsaimniecības vajadzībām.

Kritēriji, kā noteikt, vai veikta personas datu apstrāde ir plaša vai šaura (maza) apjoma, normatīvajos aktos nav noteikti. Tomēr 29.panta darba grupa ir sniegusi ieteikumus plaša apjoma personas datu apstrādes identifikācijai.⁶ Tāpat Inspekcija atgādina, ka ir jāievēro Eiropas Savienības tiesas atziņas⁷.

⁶ 2016.gada 13.decembra vadlīnijās datu aizsardzības speciālistiem 2.1.3.punktā (http://ec.europa.eu/newsroom/document.cfm?doc_id=44100)

⁷ Eiropas Savienības tiesas 2014.gada 11.decembra spriedums lietā C-212/13 František Ryneš pret Úřad pro ochranu osobních údajů

29.panta darba grupas kritērijos norādīts, lai noteiktu, vai ar videonovērošanu veiktā datu apstrāde tiek veikta plašā mērogā, ir jāņem vērā šādi faktori:

- datu subjektu skaits, kuru dati tiek apstrādāti;
- datu apjoms;
- datu apstrādes darbības ilgums vai pastāvīgums;
- apstrādes darbības ģeogrāfiskais apmērs.

Analizējot, vai pie privātmājas uzstādīta novērošanas kamera filmē publisko telpu plašā apjomā būtu jāņem vērā apjoms, kādā publiskā telpa redzama (piemēram, ja kamera redzamā publiskās telpas daļa ir tāda, kas ļauj pie ierastas notikumu gaitas paredzēt, ka netiek veikta trešo personu identificējošas informācijas apstrāde).

Videonovērošanas kameras savērsums filmē privātmājas žogu un pie žoga esošo publiskās telpas daļu kurā fiziska persona var nonākt tikai, ja tā pienāk ļoti tuvu vai pieskaras žogam. Līdzīgi apsvērumi attiektos, piemēram, arī uz videonovērošanas kameru, kas uzstādīta transportlīdzeklī, ar mērķi atvieglot tā novietošanu stāvēšanai – lai arī publiskā telpa tiek novērota, tomēr pastāvot ierastajiem apstākļiem, fizisku personu datiem nevajadzētu tikt apstrādātiem.

Nozīme ir arī moderno tehnisko līdzekļu funkcionalitātēm. Videonovērošanas kamerās var izmantot dažādas palīgierīces, kuru spēja ir lielāka kā cilvēka acij, piemēram, mainot tāluma iestatījums, izmantojot nakts redzamības filtrus, biometrisko datu apstrādes filtrus. Jo lielāka ir tehniskā risinājuma nozīme informācijas iegūšanā, jo lielāka

apjoma datu apstrāde tiek veikta. Līdz ar to arī lielāks tās veiktās novērošanas apjoms.

Cits būtisks faktors, kas ņemams vērā, plānojot videonovērošanas veikšanu, kas mazā apjomā filmētu publisko telpu, ir trešo personu saprātīgās privātuma gaidas konkrētajā publiskās telpas daļā.

Videonovērošanas kamera, lai tiešsaistes režīmā ieraudzītu personu, kas zvina pie durvīm, persona, kas stāv pie durvīm var sagaidīt un saprot, ka tās attēls tiks apstrādāts, t.i. īpašnieks novēro šo personu ar tehnisko līdzekļu palīdzību. Līdz ar to, šāda personas datu apstrāde (videonovērošana/attēla pārraide) publiskajā telpā tiks uzskatīta par apstrādi mazā apmērā.

Tāpat, ja videonovērošanas kameras uzstādītas dzīvojamās telpas iekšienē un faktiski tiek fiksēti notikumi uz ielas leņķi un izšķirtspējā, kādā notikumiem uz ielas varētu sekot novērotājs, kas telpā atrodas, nevarētu uzskatīt, ka tiek veikta plaša publiskās telpas novērošana. Savukārt filmējot publiskās telpas daļu, kur novērotais nevar saprātīgi rēķināties, ka tiek novērots (piemēram, mežs privāttīpašuma no ielas tālajā pusē) arī pieaug iespēja, ka dati tiek apstrādāti lielā apjomā.

Inspekcija vērš uzmanību, ka šaubu gadījumā nepieciešams nodrošināt atbilstību Regulas prasībām.

2.3. Videonovērošanas veikšana savā privātpašumā, vienlaikus novērojot publisko telpu plašā mērogā

Šāda personas datu apstrāde ietilpst Regulas materiālajā tvērumā, un atbildīgajam par kameras uzstādīšanu un ekspluatāciju ir jānodrošina atbilstība visām Regulas un FFPDAL prasībām. Prasības, kuras jāievēro veicot šādu videonovērošanu, ir aprakstītas vadlīniju 3.sadaļā.

Iepriekšējā punktā sniegts skaidrojums, kā noteikt, vai datu apstrāde ir uzskatāma par veiktu šaurā apjomā. Ja nevarat pamatot apstrādes veikšanu šaurā apjomā, ir jāpieņem, ka apstrāde veikta plašā apjomā un uz to attiecas Regulas tvērums.

Būtu norādams, ka kameru uzstādīšana tādā leņķī, kad tiek filmēta iela, publiskā stāvvietā, trotuārs, gājēju zona, divriteņu celiņš, piebraucams ceļš, kuru izmanto citas personas, ne tikai īpašnieks, laukums, kā arī jebkura cita publiskā vieta, kur var atrasties citi cilvēki, ir uzskatāms par personas datu apstrādi plašā mērogā.

2.4. Videonovērošanas veikšana kopīpašumā

Ņemot vērā pašreizējās tehniskās iespējas un videonovērošanas sistēmu praktisko darbību, ir maz ticams, ka ir iespējams nodalīt un novērošanu neīstenot pret citiem kopīpašniekiem un/vai to apmeklētājiem un citām trešajām personām. Var saprātīgi pieņemt, ka īstenojot videonovērošanu kopīpašumā praktiski tiks veikta citu personu novērošana to īpašumā. Šajā gadījumā saduras novērotāja

tiesības rīkoties ar īpašumu un novērotās personas pārvietoties pa savu īpašumu netiekot novērotai.

Šo tiesību kolīzijas atrisināšanā, līdzīgi kā uzstādot videonovērošanas kameras, ir jāpieņem speciālajos normatīvajos aktos noteiktais attiecībā uz lēmumu pieņemšanas kārtību attiecīgajā kopīpašuma formā (Civillikums attiecībā uz kopīpašuma pārvaldīšanu; Dzīvokļa īpašuma likums, kad tiek vērtēts daudzdzīvokļu mājas īpašums).

Civillikuma 1068.pants nosaka, ka rīkoties ar kopīpašuma priekšmetu, kā visumā, tā arī noteiktās atsevišķās daļās, drīkst tikai ar visu kopīpašnieku piekrišanu; bet, ja kāds no viņiem rīkojas atsevišķi, tad šī rīcība ne vien nav spēkā, bet arī uzliek pēdējam pienākumu atlīdzināt pārējiem zaudējumus, kas viņiem ar to nodarīti. Nevienam atsevišķs kopīpašnieks nevar bez visu pārējo piekrišanas ne apgrūtināt kopīpašuma priekšmetu ar lietu tiesībām, ne atsavināt to visā tā sastāvā vai pa daļām, ne arī kaut kādi to pārgrozīt. Tādēļ katram kopīpašniekam ir tiesības protestēt pret tādu vienu vai visu pārējo kopīpašnieku rīcību, un šo tiesību viņam nevar atņemt ar balsu vairākumu.

Tādējādi videonovērošana kopīpašumā ir atļauta tikai ar visu kopīpašnieku piekrišanu. Ja visu šo personu piekrišanas netiek iegūta, šādas darbības var aizskart Civillikumā noteiktās civilās tiesības.

Ja kopīpašums ir sadalīts dzīvokļa īpašumos, ir piemērojams Dzīvokļa īpašuma likums. Dzīvokļa īpašuma likuma 10.pants nosaka, ka dzīvokļa īpašniekam ir pienākums piedalīties dzīvojamās mājas pārvaldīšanā. Saskaņā ar minētā likuma 16.panta pirmo daļu, dzīvokļu īpašnieku kopība ir tiesīga izlemt ikvienu jautājumu, kas attiecas uz kopīpašumā esošo daļu. Savukārt, Dzīvokļa īpašuma likuma 16.panta trešā daļa nosaka, ka dzīvokļu īpašnieku kopības lēmums ir saistošs

ikvienam dzīvokļa īpašniekam, ja "par" balsojuši dzīvokļu īpašnieki, kas pārstāv vairāk nekā pusi no dzīvojamā mājā esošajiem dzīvokļu īpašumiem, izņemot tos gadījumus, kuros šā likuma 17.pantā paredzēts cits lēmuma pieņemšanai nepieciešamais balsu skaits vai lielāku nepieciešamo balsu skaitu noteikusi pati dzīvokļu īpašnieku kopība.

Ņemot vērā minēto, videonovērošanas veikšana daudzdzīvokļu mājas koplietošanas telpās vai tās teritorijā ir atļauta, ja ir saņemta visu kopīpašnieku piekrišana vai pieņemts lēmums daudzdzīvokļu mājas dzīvokļu īpašnieku kopsapulcē, atbilstoši Dzīvokļa īpašuma likumam.

Papildus norādām, ka Dzīvokļa īpašuma likuma 19.panta pirmā daļa nosaka, ka dzīvokļu īpašnieku kopsapulci sasauc pēc viena vai vairāku dzīvokļu īpašnieku vai pārvaldnieka iniciatīvas dzīvokļu īpašnieku kopības noteiktajā kārtībā.

Jāņem vērā, ka faktiski tiek veikta citu personu novērošanu to īpašumā. Līdz ar to, jau sākotnēji ir augsts iespējamās ietekmes uz citu personu privātumu faktors, tādējādi kopīpašuma koplietošanas daļas novērošana nebūs uzskatāma par personas datu apstrādi personīgām un mājsaimniecības vajadzībām, savukārt, atbildīgajam par videonovērošanas veikšanu būs pienākums nodrošināt Regulas prasību ievērošanu, izpildot šo rekomendāciju 3.punktā norādīto.

3.Nosacījumi, kuri jāievēro veicot videonovērošanu

Uzsākot veikt personas datu apstrādi, tai skaitā videonovērošanu, ir nepieciešams sekot vienotai pieejai:

→ noteikt mērķi/us, kura sasniegšanai videonovērošanas ieraksts tiks izmantots;

→ pārliecināties, ka izvēlētajam mērķim veicamajai personas datu apstrādei būs tiesisks pamats un nodrošiniet, ka tiek ievērotas personu, kuras tiek plānots novērot, tiesības.

Privātmāja pēdējā gada laikā ir cietusi no zagļu uzbrukuma vai arī atrodas tādā rajonā, kurā ir bieži novērotas zādzības. Māja ir labi apgaismota, iespēju izveidot žogu privātīpašuma ierobežošanai iespējams tikai vienā mājas pusē. Videonovērošanas nolūks šajā gadījumā ir noskaidrot vainīgo, lai nodotu materiālu policijai un palīdzētu atklāt noziedzīgu nodarījumu, tāpat šo materiālu varētu izmantot kā pierādījumu par kaitējuma nodarīšanu apdrošinātājam.

Pastāv iespēja, ka tiešsaistē sekojot kameras translācijai būs iespējams uzbrukumu pamanīt un novērst vēl pirms tas sācies.

Šādā gadījumā iespējamais tiesiskais pamats videonovērošanas veikšanai varētu būt pārziņa leģitīmo interešu aizsardzība. Uzstādot videonovērošanas kameru jānodrošina:

① Lai tā nenovērotu kaimiņu privāto telpu (kaimiņu dārza filmēšana vai kaimiņa bērnu istabas logu novērošana nepalīdzēs sasniegt izvēlēto personas datu apstrādes mērķi), bet gan tikai to telpu, kas cieši saistīta ar izvēlēto personas datu apstrādes mērķa sasniegšanu – noziedzīgā nodarījuma novēršanu vai atklāšanu. Tai skaitā

pirms apstrādes uzsākšanas tiek novērtēts, vai mērķa sasniegšanai ir nepieciešama videonovērošana 24 stundu režīmā un/vai tai nepieciešams ieraksts, vai arī videonovērošanai nepieciešama tiešsaistes pieslēgšanās;

② Jānovērtē, kāds ir mērķa sasniegšanai mazākais nepieciešamais kameru daudzums;

③ Jānosaka ierakstu glabāšanas termiņš un jānodrošina, ka ieraksts netiek glabāts ilgāk kā vajadzīgs mērķa sasniegšanai (ja uzbrukuma mājai nav bijis, tad turpināt ierakstu glabāt nav vajadzības) parasti nav lietderīga ierakstu glabāšana ilgāk kā dažas dienas;

④ Ierakstam var piekļūt tikai personas, kurām tas nepieciešams saistībā ar izvēlēto mērķi (pretējā gadījumā nav iespējams nodrošināt, ka nezaudējat kontroli pār ierakstu). Šādu personu skaitam ir jābūt stingri ierobežotam, lai varētu nodrošināt personas datu aizsardzības prasības un nokontrolēt, kurš piekļūva datiem, ja būtu noticis personas datu aizsardzības pārkāpums.⁸

⑤ Jāizpilda Regulā noteiktie pienākumi attiecībā uz personu, kuras tiks nofilmētas, tiesību nodrošināšanu:

5.1. Kameras īpašniekam kā pārzinim ir pienākums uz saņemtiem datu subjektu pieprasījumiem atbildēt ne vēlāk kā mēneša laikā. Tai skaitā noteiktos gadījumos nodrošinot datu subjektu tiesības uz datu dzēšanu, datu apstrādes ierobežošanu, datu kopiju saņemšanu un iebilšanu datu apstrādei.

5.2. Tāpat Jums ir pienākums informēt datu subjektus par veikto datu apstrādi. Un, proti, kameras atrašanās vietā vai

ieejot teritorijā, kur notiek videonovērošana, redzamā vietā un viegli salasāmā veidā ir jābūt uzstādītai zīmei, kas informē par videonovērošanu.

Fizisko personu datu apstrādes likuma 36.panta trešā daļa nosaka, ka *Ja pārzinis izmanto informatīvo zīmi, lai informētu datu subjektus par videonovērošanu, minētajā zīmē norāda vismaz pārzīņa nosaukumu, kontaktinformāciju, datu apstrādes mērķi, kā arī iekļauj norādi par iespēju iegūt citu datu regulas 13. pantā norādīto informāciju.*

Jums jābūt gataviem sniegt arī otrā līmeņa informāciju (tā Regulas 13.pantā norādītā informācija, kas nav norādīta uz videonovērošanas zīmes) par privātuma aizsardzību, tāpat Jums jāspēj atbildēt uz Regulas 15.panta kārtībā uzdotiem datu subjekta jautājumiem/pieprasījumiem.

⁸ Atbilstoši Regulas 4.panta 12.punktam "personas datu aizsardzības pārkāpums" ir drošības pārkāpums, kura rezultātā notiek nejausa vai nelikumīga

nosūtīto, uzglabāto vai citādi apstrādāto personas datu iznīcināšana, nozaudēšana, pārveidošana, neatļauta izpaušana vai piekļuve tiem.

Informatīvās zīmes paraugs

Mērķis: Noziedzīgu nodarījumu novēršana un atklāšana saistībā ar īpašuma aizsardzību*

Pārzinis: Augļudārzu ielā 5, īpašnieks

Adrese: Augļudārzu iela 5, Jelgava

Papildu informācija par datu apstrādi:

Pieprasīt īpašniekam elektroniski

augldarzu3756@izdomats.lv

*Ja tiek plānots videonovērošanas ierakstu izmantot vairākiem savstarpēji nesaistītiem mērķiem, tad datu subjekti jāinformē par katru no tiem.

Piemēram, ja pie mājas atrodas peldvieta, kuru īpašnieks labiekārtojis, uzstādītas kameras var kalpot gan īpašuma aizsardzībai (lai novērstu bojājumus, vandālismu), gan arī, lai mazinātu peldvietā esošo personu dzīvības apdraudējumu, jo dotu iespēju izsekot, vai kādam no peldētājiem ir nepieciešama palīdzība. Tomēr šie ir divi nesaistīti personas datu apstrādes nolūki, un personas, kas tiks novērotas, ir jāinformē par abiem.

Šajā gadījumā mērķi, kuri būtu norādāmi zīmē būtu šādi:

Mērķis:

1. Noziedzīgu nodarījumu novēršana un atklāšana saistībā ar īpašuma aizsardzību;
2. Efektīvāka apmeklētāju dzīvības un veselības aizsardzība.

Inspekcija rekomendē apsvērumus, kurus ņemāt vērā pirms videonovērošanas uzsākšanas, dokumentēt un uzglabāt, tajos gadījumos, kad Jums tiek lūgts skaidrot noteiktus veiktās videonovērošanas aspektus. Tas atvieglos pārskatatbildības principa ievērošanu, kā arī palīdzēs īstenoto personas datu apstrādes darbību strukturēšanai un pārskatāmībai.

4. Personu datu apstrādes atbilstības nosacījumi veicot videonovērošanu

Ņemot vērā, ka, atbilstoši Regulas 10.apsvērumā norādītajam, viens no Regulas mērķiem ir nodrošināt, ka [...] Visā Savienībā būtu jānodrošina noteikumu par fiziskas personas pamattiesību un pamatbrīvību aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi vienveidīga piemērošana [...] kā arī to, ka Eiropas Datu Aizsardzības Kolēģijas uzdevums atbilstoši Regulas 70.panta 1.punktam ir nodrošināt Regulas konsekvētu piemērošanu, šajā rekomendāciju punktā izteiktie ieteikumi lielā mērā aizgūti no Pamatnostādnēm.

Katras Regulas tvērumā esošas personas datu apstrādes pamatu veido atbilstības nodrošināšana Regulas 5.pantā noteiktajiem personas datu apstrādes principiem. Zināmā mērā varētu apgalvot, ka pārējais Regulas saturs nosaka, kas pārzinim jāpaveic, lai veikta personas datu apstrāde atbilstu personas datu aizsardzības principiem. Zemāk tiek sniegti ieteikumi par galvenajiem apstākļiem, kas ņemami vērā vērtējot atbilstību personas datu apstrādes principiem, tomēr Inspekcija mudina ņemt vērā veselo saprātu, un plānojot uzsākt videonovērošanu ņemt vērā visu plānotās personas datu apstrādes kopainu.

4.1. Principi

Likumība (nolūks)

Princips nosaka, ka apstrāde, kuras mērķis būs Regulai neatbilstošs, būs nelikumīga. Piemēram, videonovērošanas

sistēmas izvietošana, lai novērotu kaimiņu ikdienas gaitas, Regulas prasībām neatbilst. Likumības principa ievērošanu nodrošina Regulā izvirzītais nosacījums, ka katrai personas datu apstrādei ir jābūt atbilstošam tiesiskajam pamatam (tiesiskie pamati noteikti Regulas 6.pantā). Lai spētu novērtēt, vai apstrādei ir vai nav piemērojams kāds no Regulā noteiktajiem tiesiskajiem pamatiem, sākotnēji pārzinim pirms datu apstrādes ir precīzi jāidentificē plānotie personas datu apstrādes nolūki (Regulas 5.panta 1.punkta b) apakšpunkts).

Videonovērošanai var būt vairāki nolūki, piemēram, veicināt īpašuma un citas mantas aizsardzību, veicināt personu dzīvības un fiziskās integritātes aizsardzību, savākt pierādījumus civilprasībām. Nolūki būtu nosakāmi katrai no izmantotajām kamerām. Šādi rīkojoties Jūs spēsiet arī efektīvāk pārvaldīt veiktās personas datu apstrādes apjoma atbilstību sasniedzamajam mērķim. Kameras, kuras viens datu pārzinis izmanto vienam un tam pašam nolūkam, var dokumentēt kopā. Ja videonovērošanas vienīgais nolūks ir "drošībai" vai "jūsu drošībai", šāds nolūks nav pietiekami konkrēts (Regulas 5.panta 1.punkta b) apakšpunkts). Abstrakta, nekonkrēta personas datu apstrādes mērķa noteikšana, Jums liegs nodrošināt atbilstību personas datu apstrādes principiem, jo iegūto personas datu apjomu Jums nebūs iespējams saistīt ar kādu konkrētu nepieciešamību, tāpēc nebūs iespējams ne vien identificēt apstrādes tiesisko pamatu, bet arī glabāšanas ilgumu, drošības prasības un citus no Regulas izrietošus pienākumus.

Šie novērošanas nolūki būtu jādokumentē rakstveidā (Regulas 5.panta 2.punkts), un tie ir jānorāda par katru izmantoto novērošanas kameru.

Glabāšana un personas datu minimizācija

Personas datiem būtu jābūt adekvātiem, atbilstīgiem un vajadzētu ietvert tikai to, kas nepieciešams to apstrādes nolūkos ("datu minimizēšana") (sk. Regulas 5.panta 1.punkta c) apakšpunktu). Personas datus nedrīkst glabāt ilgāk, nekā tas ir nepieciešams nolūkiem, kādos attiecīgos personas datus apstrādā (Regulas 5.panta 1.punkta c) un e) apakšpunkts).

Pārzinim ir jānodrošina, ka personas datu glabāšanas ilgums tiek noteikts atbilstoši sasniedzamajam mērķim (ne īsāks un ne ilgāks). Pamatā videonovērošanas leģitīmie nolūki bieži vien ir īpašuma aizsardzība vai pierādījumu saglabāšana/iegūšana.

Radītos bojājumus parasti var konstatēt vienas vai divu dienu laikā. Līdz ar to glabāt ierakstu ilgāk nekā nepieciešams, pierādījumu par bojājumu/kaitējuma nodarīšanas apstākļiem iegūšanai, nav pamata. Līdz ar to nav pamata glabāt personas datus vairākus mēnešus vai pat gadus. Savukārt ieraksts ar konkrēto bojājuma/kaitējuma nodarīšanas faktu jau tiek glabāts cita mērķa sasniegšanai un tam arī nosakāms cits glabāšanas ilgums (piemēram, uz nodarījuma izmeklēšanas laiku).

Ņemot vērā Regulas 5.panta 1.punkta c) un e) apakšpunktā noteiktos principus, proti, datu minimizāciju un glabāšanas laikposma ierobežošanu, būtu vēlams lielākajā daļā gadījumu (piemēram, ja novērošanu veic vandālisma atklāšanai) personas datus dzēst automātiski jau pēc dažām dienām.

Jo ilgāks ir glabāšanas laikposms (sevišķi, ja tas pārsniedz 72 stundas), jo vairāk argumentu ir jāsniedz nolūka leģitimitātes un glabāšanas vajadzības pamatošanai. Ja

pārzinis ne tikai izmanto videonovērošanu savu telpu novērošanai, bet arī plāno saglabāt datus, viņam ir jāpierāda, ka glabāšana ir faktiski nepieciešama nolūka sasniegšanai. Tādā gadījumā glabāšanas laikposms ir skaidri jādefinē un jānosaka atsevišķi katram konkrētajam nolūkam. Pārzinim ir pienākums noteikt glabāšanas laikposmu saskaņā ar nepieciešamības un samērīguma principiem un pierādīt atbilstību Regulas noteikumiem.

Lai būtu vieglāk pierādīt atbilstību datu aizsardzības regulējumam, pārziņa interesēs ir jau iepriekš veikt organizatoriskos pasākumus (piemēram, vajadzības gadījumā iecelt pārstāvi videomateriāla caurskatīšanai un aizsargāšanai). Nenosakot atbildīgo, kura pienākums ir pārskatīt ierakstus un saglabāt pierādījumus, pastāv risks, ka ieraksts pārrakstīsies un pierādījumi tiks zaudēti, vai arī privātumam nedraudzīgu videonovērošanas sistēmas iestatījumu gadījumā pastāv risks, ka tiks glabāts ievērojami lielāks datu daudzums un ilgāku laika posmu, kā būtu pamatojams ar izvirzīto personas datu apstrādes mērķi.

Integritāte, konfidencialitāte

Pārziņiem, izstrādājot savas videonovērošanas politikas nostādnes un procedūras, būtu jāapsver šādi jautājumi:

- ▶ kas ir atbildīgs par videonovērošanas sistēmas pārvaldību un darbību;
- ▶ videonovērošanas projekta mērķis un tvērums;
- ▶ pārredzamības pasākumi, (Pārredzamības un informēšanas pienākumi);

- ▶ kā un uz cik ilgi notiek video ierakstīšana, tostarp ar drošības incidentiem saistītu videoierakstu glabāšana arhīvā;

- ▶ kurām personām ir piekļuve video ierakstiem un kādiem nolūkiem;

- ▶ darbības procedūras (piemēram, kurš un kur uzrauga videonovērošanu, kā rīkoties datu pārkāpuma incidenta gadījumā);

- ▶ kādas procedūras citām personām ir jāievēro, lai pieprasītu videoierakstus, un procedūras šādu pieprasījumu izpildei vai noraidīšanai;

- ▶ incidentu pārvaldības un datu atgūšanas procedūras.

Sistēmas drošība nozīmē visu sistēmas komponentu fizisko drošību un sistēmas integritāti, t. i., aizsardzību un noturību pret tīšiem un netīšiem traucējumiem tās normālajā darbībā un piekļuves kontroli. Datu drošība nozīmē konfidencialitāti (dati ir pieejami tikai personām, kurām ir piešķirta piekļuve), integritāti (nozaudēšanas vai manipulāciju ar tiem novēršana) un pieejamību (datiem var piekļūt, kad tas ir vajadzīgs). Fiziskā drošība ir būtiska datu aizsardzības un pirmā aizsardzības līmeņa daļa, jo tā pasargā videonovērošanas sistēmas aprīkojumu no zādzības, vandālisma, dabas katastrofām, cilvēka izraisītām katastrofām un nejausiem bojājumiem (piemēram, pārsprieguma, galējām temperatūrām un kafijas izšļakstīšanās).

Sistēmas un datu drošība, t.i., aizsardzība pret plānotiem un neplānotiem traucējumiem tās normālajā darbībā, var ietvert:

- ▶ visas videonovērošanas infrastruktūras (tostarp tālvadības kameru, vadojuma un energopadeves) aizsardzību pret fizisku iejaukšanos un zādzību

- ▶ aizsardzību videomateriāla nosūtīšanā, izmantojot sakaru kanālus, kas ir droši pret pārtveršanu;

- ▶ datu kodēšanu;

- ▶ uz aparatūru un programmatūru balstītu risinājumu, piemēram, ugunsdmūru, antivīrusu programmu vai ielaušanās konstatēšanas sistēmu, izmantošanu aizsardzībai pret kiberuzbrukumiem;

- ▶ komponentu, programmatūras un starpsavienojumu atteižu konstatēšanu;

- ▶ līdzekļus sistēmas pieejamības atjaunošanai gadījumā, ja ir noticis fizisks vai tehnisks negadījums.

Piekļuves kontrole nodrošina, ka tikai pilnvarotas personas var piekļūt sistēmai un datiem, bet citām personām šāda iespēja ir liegta.

Fiziskās un loģiskās piekļuves kontroles atbalsta pasākumi ir šādi:

- ▶ pasākumi, lai nodrošinātu, ka visas telpas, kurās notiek videonovērošana un kurās tiek glabāts filmētais videomateriāls, ir aizsargātas pret trešo personu patvaļīgu piekļuvi;
- ▶ monitoru izvietošana (it īpaši ja tie atrodas atklātās vietās, piemēram, reģistratūrā) tā, lai tajos parādīto varētu redzēt tikai pilnvaroti operatori;
- ▶ noteiktas un ieviestas procedūras fiziskās un loģiskās piekļuves piešķiršanai, maiņai un atsaukšanai;
- ▶ ieviestas metodes un līdzekļi lietotāju autentifikācijai un autorizācijai, tostarp, piemēram, parolu garums un nomainas biežums;
- ▶ lietotāju veikto darbību (gan sistēmā, gan ar datiem) reģistrēšana un regulāra pārskatīšana;
- ▶ pastāvīga neizdevušos piekļuves gadījumu uzraudzība un atklāšana, un konstatēto trūkumu pēc iespējas drīzāka novēršana.

Pārskatbildība

Atbilstoši Regulai pārzinim ir jābūt gatavam pamatot kāpēc veiktā personas datu apstrāde (videonovērošana) ir uzskatāma par atbilstošu Regulai. Praktiski tas nozīmē, ka veiktajiem pasākumiem ir jābūt loģiski secīgiem, pamatotiem un dokumentāli pierādāmiem, piemēram, ja videonovērošanas sistēmas uzstādīšana nepieciešama saistībā ar notikušu kaitējumu īpašumam, tad nepieciešams saglabāt informāciju par nodarīto kaitējumu, jo tas palīdzēs pamatot nepieciešamību īpašumu aizsargāt ar videonovērošanas palīdzību. Pārskatbildības principa sasniegšanas nolūkos Inspekcija rekomendē dokumentēt visus pieņemtos lēmumus un to pamatojumu saistībā ar videonovērošanas sistēmas ieviešanu.

4.2. Tiesiskais pamats

Lai arī teorētiski nevar izslēgt arī citu Regulas 6.pantā norādīto tiesisko pamatu piemērošanu, tomēr, privātpersonu veiktas videonovērošanas gadījumā lielākoties **piemērojams**

tiesiskais pamats būs Regulas 6.panta 1.punkta f) apakšpunktā norādītās leģitīmās intereses, izņēmuma gadījumos piemērojot arī Regulas 6.panta 1.punkta a) apakšpunktā norādīto datu subjekta piekrišanu. Vienlaikus Inspekcija vērs uzmanību uz apgrūtinātu, piemēram, īpašuma aizsardzības nolūka sasniegšanu, ja personas datu apstrāde tiek balstīta piekrišanā.

Leģitīmās intereses (6.panta 1.punkta f) apakšpunkts)

Regulas 6.panta 1.punkta f) apakšpunkta piemērošanas novērtējums ir jāveic saskaņā ar Regulas 47. apsvērumu un pamatojoties uz turpmāk izklāstītajiem kritērijiem.

Leģitīmu interešu esamība

Videonovērošana ir likumīga, ja tā ir nepieciešama pārziņa vai trešās personas leģitīmo interešu ievērošanai, izņemot gadījumus, kad datu subjekta intereses vai pamattiesības un pamatbrīvības ir svarīgākas par šādām interesēm (6.panta 1.punkta f) apakšpunkts). Datu pārziņa vai trešās personas leģitīmās intereses var būt juridiskas, ekonomiskas vai nemateriālas intereses. Tomēr pārzinim būtu jāņem vērā, ka tad, ja datu subjekts ieilst pret novērošanu saskaņā ar Regulas 21.pantu, pārzinis var veikt attiecīgā datu subjekta videonovērošanu tikai tad, ja tas tiek veikts pārliecinotās leģitīmās interesēs, kas ir svarīgākas par datu subjekta interesēm, tiesībām un brīvībām, vai lai celtu, īstenotu vai aizstāvētu likumīgas prasības.

Mērķis - aizsargāt īpašumu no ielašanās, zādzības vai vandālisma, var būt pamatots ar leģitīmām interesēm, kas attaisno videonovērošanas veikšanu, ja attiecas uz pastāvošu, bīstamu situāciju. Leģitīmajām interesēm ir jāpastāv realitātē un jābūt aktuālām (t.i., tās nedrīkst būt fiktīvas vai

spekulatīvas). Līdz ar to pirms uzsākt videonovērošanu, iepriekš ir jābūt vai nu jau notikušam incidentam, kura izmeklēšanai būtu bijis nepieciešams videonovērošanas ieraksts, vai arī jāspēj pamatot, kāpēc pārzinis šādu briesmu iestāšanos uzskata par pamatotu, piemēram, nodarīti bojājumi, citi nopietni incidenti, kas skāruši pārziņa vai kaimiņu īpašumus, augsts noziedzības līmenis.

Apstrādes nepieciešamība

Pirms videonovērošanas sistēmas uzstādīšanas pārzinim vienmēr būtu kritiski jāizvērtē, vai šis pasākums, pirmkārt, ir piemērots vēlāmā mērķa sasniegšanai un, otrkārt, ir atbilstošs un nepieciešams tā nolūkiem. Videonovērošanas pasākumi būtu jāizvēlas tikai tad, ja apstrādes nolūku nevar sasniegt ar citiem līdzekļiem, kas ir mazāk invazīvi attiecībā uz datu subjekta pamattiesībām un pamatbrīvībām. Ņemot vērā to, ka pārzinis vēlas novērst ar īpašumu saistītus noziegumus, tā vietā, lai uzstādītu videonovērošanas sistēmu, pārzinis varētu veikt arī alternatīvus drošības pasākumus, piemēram, nožogot īpašumu, ieviest apsardzes darbinieku regulāru patrulēšanu, izmantot vārtziņus, ierīkot labāku apgaismojumu, uzstādīt drošības slēdzenes, izturīgus logus un durvis vai sienas nokrāsot ar *pretgrafitti* krāsu. Šie pasākumi var būt tikpat efektīvi pret ielašanos, zādzību un vandālismu kā videonovērošanas sistēmas. Pārzinim katrā individuālā gadījumā ir jānovērtē, vai šādi pasākumi var būt saprātīgs risinājums.

Pirms sākt izmantot videonovērošanas sistēmu, pārzinim ir pienākums novērtēt, kur un kad videonovērošanas pasākumi ir obligāti nepieciešami.

Parasti videonovērošanas sistēmas lietošana, kas tiek veikta nakts laikā, kā arī ievērojot citus apstākļus, kas rada drošības riskus īpašumam (piemēram, īpašnieka prombūtne dienas laikā), būs atbilstoša pārziņa vajadzībai novērst jebkādu apdraudējumu viņa īpašumam.

Parasti vajadzība izmantot videonovērošanu pārziņa telpu aizsardzībai beidzas līdz ar īpašuma robežām. Tomēr ir gadījumi, kad ar īpašuma novērošanu nepietiek, lai nodrošinātu efektīvu aizsardzību. Atsevišķos gadījumos var būt nepieciešams videonovērošanu paplašināt, ietverot arī tuvāko apkaimi. Šajā gadījumā pārzinim būtu jāapsver fizisku un tehnisku līdzekļu izmantošana, piemēram, nebūtisko zonu attēlu aizkrāsošana vai pikselēšana, ja attēlā var būt redzams svešs privātpašums. Jautājumi apstrādes nepieciešamības sakarā rodas arī attiecībā uz to, kā notiek pierādījumu saglabāšana. Dažos gadījumos var būt nepieciešams izmantot "melnās kastes" risinājumus, kur uzfilmētais materiāls tiek automātiski dzēsts pēc noteikta glabāšanas laikposma un tam var piekļūt tikai incidenta gadījumā. Citās situācijās var vispār nebūt vajadzības ierakstīt videomateriālu, bet tā vietā kā atbilstošāks risinājums var būt novērošana reāllaikā. Lēmums par to, vai izvēlēties "melnās kastes" risinājumus vai novērošanu reāllaikā, būtu jāpieņem, ņemot vērā arī novērošanas nolūku. Piemēram, ja videonovērošanas nolūks ir pierādījumu saglabāšana, tad reāllaika novērošanas metodes parasti nav piemērotas. Dažreiz reāllaika novērošanas metodes var būt invazīvākas nekā materiāla saglabāšana un automātiska dzēšana pēc noteikta laikposma (piemēram, ja kādam ir pastāvīgi jāskatās monitorā, tas var būt invazīvāk nekā gadījumā, ja monitora nav un viss materiāls tiek tieši saglabāts "melnajā kastē"). Šajā saistībā ir jāievēro datu minimizācijas princips (Regulas 5.panta 1.punkta c)

apakšpunkts). Būtu arī jāpatur prātā, ka pārzinim var būt iespēja videonovērošanas vietā izmantot apsardzes darbiniekus, kuri spēj nekavējoties reaģēt un iejaukties.

Interesešu līdzsvarošana

Pieņemot, ka videonovērošana ir nepieciešama, lai aizsargātu pārziņa likumīgās intereses, ir jāņem vērā, ka videonovērošanas sistēmu var izmantot tikai tad, ja par pārziņa vai trešo personu leģitīmajām interesēm (piemēram, īpašuma vai fiziskās integritātes aizsardzība) pārākas nav datu subjekta intereses vai pamattiesības un pamatbrīvības.

Pārzinim ir jāapsver:

→ ciktāl novērošana skar indivīdu intereses, pamattiesības un pamatbrīvības

→ vai videonovērošana izraisa pārkāpumus vai negatīvas sekas attiecībā uz datu subjekta tiesībām.

Šāda interesešu līdzsvarošana ir obligāta.

Interesešu līdzsvarošana veicama, sākotnēji definējot nolūku, kura sasniegšanai datu apstrāde nepieciešama (nolūkam jābūt likumīgam, skaidram un reālam), novērtējums, kādēļ mērķa sasniegšanai nepieciešama personas datu apstrāde (piemēram, kādēļ mērķi nav iespējams sasniegt izmantojot mazākus līdzekļus), sākotnējais līdzsvara novērtējums (apstrādātāja interesešu veids (īpašuma aizsardzība u.c.)), potenciālais kaitējums, ja apstrāde netiek veikta, datu subjekta statuss (piemēram, nepilngadīgais, nodarbinātais), datu apstrādes veids, datu subjekta tiesību aizskāruma lielums, datu subjekta pamatotās gaidas, ietekmes samērojums ar labumu), piemērotie papildu drošības

pasākumi (datu minimizācija, ieviestie tehniskie un organizatoriskie pasākumi u.c.), pārredzamības nodrošināšana, citu datu subjekta tiesību nodrošināšana. Ja minētais process nav veikts, personas datu apstrāde neatbilst Regulas prasībām. Būtisks apstāklis balansa novērtēšanā ir citu datu subjektu (īpaši to, kurus filmēšana skar tieši) viedokļa noskaidrošana (vai to attieksme pret filmēšanas norisi ir pozitīva vai negatīva).

Ja tiek uzstādītas videokameras, kuras vienlaikus ar cilvēka privātīpašumu filmē arī kaimiņa pagalmu vai guļamistabas logu, kaimiņa kā datu subjekta intereses nebūt filmētām savās mājās būs pārākas par pārziņa (videonovērošanas kameras īpašnieka) interesēm aizsargāt savu nekustāmo īpašumu, gadījumā, ja zagļi izmantos kaimiņa īpašumu, lai nokļūtu pārziņa privātīpašumā, jo kaimiņa pamatotās gaidas netikt novērotām savā dārzā vai guļamistabā pārspēs kameras uzstādītāja hipotētisko interesi iegūt pierādījumus, ja kaimiņa īpašums tiks izmantots, lai piekļūtu kameras uzstādītāja īpašumam.

Lēmuma pieņemšana katrā individuālā gadījumā

Tā kā saskaņā ar Regulu interešu līdzsvarošana ir obligāta, lēmums ir jāpieņem katrā gadījumā atsevišķi (sk. 6.panta 1.punkta f) apakšpunktu). Nepietiek atsaukties uz abstraktām situācijām vai savstarpēji salīdzināt līdzīgus gadījumus. Pārzinim ir jāizvērtē riski attiecībā uz datu subjekta tiesību aizskārums.

Izvērtēšanai izšķirošais kritērijs ir tas, cik intensīvi notiek iejaukšanās indivīda tiesībās un brīvībās. Intensitāti var noteikt apkopotās informācijas veids (informācijas saturs), apjoms (informācijas blīvums, telpiskais un ģeogrāfiskais tvērums), attiecīgo datu subjektu skaits - konkrēts skaitlis vai izteikts procentos no attiecīgās iedzīvotāju grupas, konkrētā situācija, datu subjektu grupas faktiskās intereses, alternatīvi līdzekļi, kā arī datu novērtējuma veids un apjoms. Svarīgi līdzsvarošanas faktori var būt novērotās zonas lielums un novēroto datu subjektu daudzums. Videonovērošanas izmantošana nomaļā vietā (piemēram, lai novērotu savvaļas dzīvniekus vai aizsargātu kritisku infrastruktūru, privātīpašumā esošu radioantenu) ir jāvērtē citādi nekā videonovērošana gājēju zonā vai lielveikalā.

Saprātīgas datu subjekta gaidas

Saskaņā ar Regulas 47.psvērumu viens no aspektiem, kas ņemams vērā vērtējot leģitīmu interešu esību, ir saprātīgas datu subjekta gaidas, tā personas datu apstrādes laikā ievērojot datu apstrādes kontekstu. Attiecībā uz sistemātisku novērošanu, attiecības starp datu subjektu un pārzini var būt ļoti atšķirīgas un var ietekmēt to, kādas saprātīgas gaidas var būt datu subjektam. Jēdziena "saprātīgas gaidas" interpretācija nebūtu jābalsta tikai uz

attiecināmajām subjektīvajām gaidām. Izšķirošajam kritērijam drīzāk jābūt tam, vai objektīva trešā persona var saprātīgi gaidīt un secināt, ka viņa tiks novērota konkrētajā situācijā. Piemēram, netiek gaidīts, ka novērošana tiks veikta kādā privātajā dārzā, dzīvojamās telpās vai medicīnisko izmeklējumu un ārstniecības telpās. Kā arī nav saprātīgi gaidīt, ka novērotas tiks sanitārās vai saunas telpas, ģērbtuves un pīlaskabīnes kabīnes, jo šādu telpu novērošana ir intensīva iejaukšanās datu subjekta privātumā. Datu subjektu saprātīgas gaidas ir tādas, ka šādās vietās videonovērošana netiks veikta. Datu subjekti arī var sagaidīt, ka viņi netiks novēroti sabiedriskās vietās, jo īpaši vietās, ko parasti izmanto atvēršanās, spēku atgūšanas un brīvā laika pavadīšanas vajadzībām, kā arī vietās, kur indivīdi uzturas un/vai komunicē, piemēram, pie galdiņiem restorānos. Šajos gadījumos datu subjekta intereses vai tiesības lielākoties būs svarīgākas par pārziņa leģitīmajām interesēm. Vienlaikus datu subjektiem vajadzētu rēķināties, ka tos iespējams novēro pārvietojoties pa ielu, atrodoties tuvumā kritiskās infrastruktūras objektiem, vietās, kas ir atklātas un labi redzamas no blakus esošo namu logiem, arī vietās, kur tiek veikti norēķini par precēm un pakalpojumiem, šādos gadījumos pārzinim būtu vienkāršāk demonstrēt savu leģitīmo interešu pārsvaru.

Zīmē, ar kurām datu subjekts tiek informēts par videonovērošanu, nav nozīmes, ja tās tiek lietotas situācijās, kad datu subjekts objektīvu iemeslu dēļ nesagaida, ka tiek veikta videonovērošana. Līdz ar to apstākļi, ka pārzinis plāno izmantot brīdinājuma zīmes, tieši neietekmē datu subjekta saprātīgo gaidu elementu.

Piekrišana

Ja pārzinis izšķiras, ka tā veiktās videonovērošanas tiesiskais pamats ir datu subjekta piekrišana, tad jāņem vērā, ka piekrišanai ir jābūt sniegtai brīvi, ar konkrētu, apzinātu un viennozīmīgu norādi, kā tas ir aprakstīts Pamatnostādņēs par piekrišanu⁹. Attiecībā uz sistemātisku novērošanu, saskaņā ar Regulas 7.pantu (sk. Regulas 43.apsvērumu) datu subjekta piekrišana var būt juridisks pamats tikai izņēmuma gadījumos. Ja pārzinis vēlas paļauties uz piekrišanu, viņam ir pienākums nodrošināt, ka ikviens datu subjekts, kurš ienāk zonā, kas tiek novērota, ir sniedzis piekrišanu. Šādi piekrišanai ir jāatbilst Regulas 7.panta nosacījumiem.

Novērošana pēc būtības nozīmē to, ka ar šo tehnoloģiju tiek vienlaikus novērots nezināms cilvēku skaits. Pārzinis diez vai spēs pierādīt, ka datu subjekts ir sniedzis piekrišanu pirms tā personas datu apstrādes uzsākšanas (Regulas 7.panta 1.punkts), arī pārtraukt (Regulas 7.panta 3.punkts) personas datu apstrādi pārzinim būs sarežģīti, ja tas nespēs identificēt datu subjektus, kas ir piekrituši personas datu apstrādei.

Ienākšana marķētā novērotā zonā (piemēram, personas tiek aicinātas iziet caur noteiktu gaiteni vai vārtiem, lai ienāktu novērotajā zonā) nav uzskatāma par paziņojumu vai skaidru apstiprināšanu darbību, kas vajadzīga piekrišanai.

Līdz ar to, lai arī teorētiski fiziskas personas veiktas videonovērošanas gadījumā var būt piekrišana, tomēr tās piemērošana saistīta ar grūti pārvarāmām praktiskām grūtībām un nav ieteicama kā videonovērošanas tiesiskais pamats.

9 29. panta darba grupa (29. panta DG), Pamatnostādnes par piekrišanu saskaņā ar Regulu 2016/679 (WP 259 rev. 01)

4.3. Datu subjekta tiesības

Datu subjekta tiesību nodrošināšana ir saistīta ar atbilstības nodrošināšanu Regulas 5.panta 1.punkta a) apakšpunktā noteiktajam principam. Vienlaikus atsevišķās nodrošināmās datu subjekta tiesības ir arī precīzi uzskaitītas Regulas III nodaļā. Pārzinim, kura veiktās personas datu apstrādes darbības ietilpst Regulas tvērumā, ir pienākums nodrošināt visu Regulā noteikto datu subjektu tiesību ievērošanu.

Informēšana

Eiropas datu aizsardzības tiesību aktos jau sen pastāv prasība, ka datu subjektiem ir jābūt informētiem par faktu, ka notiek videonovērošana, tai skaitā datu subjektiem būtu jāsniedz precīza informācija par novērošanas zonām. Vispārējie pārredzamības un informēšanas pienākumi ir noteikti Regulas 12.pantā un tās turpmākajos pantos. Sīkāka informācija par informēšanas pienākuma izpildi ir sniegta 29.panta darba grupas Pārredzamības pamatnostādņēs saskaņā ar Regulu 2016/679 (WP260), ko EDAK apstiprināja 2018.gada 25.maijā. Ja personas datus iegūst "(..) no datu subjekta ar novērojumiem (piemēram, izmantojot automatiskās datu uztveršanas ierīces vai datu uztveršanas programmatūru, piemēram, kameras ..)", ir piemērojams Regulas 13.pants¹⁰.

¹⁰ 29. panta darba grupas Pārredzamības pamatnostādnes, 26.punkts

¹¹ 29. panta darba grupas Pārredzamības pamatnostādņēs, 35. punkts; 29.panta darba grupas 2004.gada 11.februāra viedokļi 4/2004 par personas datu apstrādi izmantojot videonovērošanu 22. punkts

Ņemot vērā informācijas apjomu, kas jāsniedz datu subjektam, ja datu pārziņi pārredzamības nodrošināšanai izvēlas izmantot vairāku metožu apvienojumu, tad datu pārzinim ir jāsteno vairāku līmeņu pieeja¹¹. Attiecībā uz videonovērošanu vissvarīgākā informācija būtu jānorāda uz pašas brīdinājuma zīmes (pirmais līmenis), savukārt obligāto papildu informāciju datu pārzinis var sniegt ar citiem līdzekļiem (otrais līmenis).

Brīdinājuma zīmes izvietošana

Pirmais līmenis attiecas uz primāro veidu, kā notiek pārziņa pirmreizējā mijiedarbība ar datu subjektu. Šajā līmenī pārziņi var izmantot brīdinājuma zīmi, kurā ir norādīta nepieciešamā informācija. Norādīto informāciju var kombinēt ar ikonu, lai viegli uztveramā, saprotamā un skaidri salasāmā veidā sniegtu jēgpilnu pārskatu par paredzēto datu apstrādi (Regulas 12.panta 7.punkts). Informācijas formāts būtu jāpielāgo individuālajai vietai¹² Informācija būtu jāizvieto tā, lai datu subjekts pirms ienākšanas novērotajā zonā varētu viegli atpazīt novērošanas apstākļus (aptuveni acu līmenī). Nav nepieciešams atklāt kameru atrašanās vietu, ja vien nav šaubu par to, kuras zonas tiek novērotas, un ja ir nepārprotami precizēts novērošanas konteksts¹³. Datu subjektam ir jāspēj noteikt, kuru zonu kamera filmē, lai vajadzības gadījumā varētu izvairīties no novērošanas vai pielāgot savu izturēšanos.

¹² 29.panta darba grupas 2004.gada 11.februāra viedokļi 4/2004 par personas datu apstrādi izmantojot videonovērošanu, 22. punkts

¹³ 29.panta darba grupas 2004.gada 11.februāra viedokļi 4/2004 par personas datu apstrādi izmantojot videonovērošanu, 22. punkts

↓ Pirmā līmeņa saturs

Pirmā līmeņa informācijā (brīdinājuma zīme) ir jāietver svarīgākais, piemēram, informācija par apstrādes nolūkiem, pārziņa identitāte un kontaktinformācija, kā arī jābūt atsaucei uz detalizētāku otrā līmeņa informāciju un to, kur un kā to atrast. Tā var ietvert informāciju par apstrādes lielāko ietekmi, veidu, kā datu subjektam īstenot savas tiesības, kā arī piemēram, pārziņa (vai trešās personas) leģitīmās intereses un datu aizsardzības speciālista (ja piemērojams) kontaktinformāciju.

↓ Otrā līmeņa informācija

Arī otrā līmeņa informācija datu subjektam ir jādara pieejama viegli pieejamā vietā. Kā jau minēts iepriekš, pirmā līmeņa brīdinājuma zīmē ir jābūt skaidrai norādei uz otrā līmeņa informāciju. Cits atbilstošs līdzeklis var būt tālruņa numurs, uz kuru var zvanīt, vai elektroniskā pasta adrese, kuru izmantojot iespējams sazināties ar pārzini un noskaidrot interesējošos jautājumus.

Neatkarīgi no tā, kādā veidā un formātā informācija tiek sniegta, pārzinim ir jānodrošina datu subjekts ar visu informāciju, kas noteikta Regulas 13.pantā.

Pieļaušana

Datu subjektam ir tiesības saņemt no pārziņa apstiprinājumu par to, vai viņa personas dati tiek apstrādāti. Attiecībā uz videonovērošanu tas nozīmē, ka gadījumā, ja dati nekādā veidā netiek saglabāti vai nosūtīti, tikai tad, kad ir beidzies reāllaika novērošanas brīdis, pārzinis var sniegt informāciju, ka personas dati vairs netiek apstrādāti (papildus vispārējam informēšanas pienākumam, kas noteikts Regulas

13.pantā). Tomēr, ja pieprasījuma brīdī dati vēl joprojām tiek apstrādāti (t.i., ja dati tiek glabāti vai jebkādā veidā pastāvīgi apstrādāti), datu subjektam būtu jāsaņem piekļuve tiem un informācija saskaņā ar Regulas 15.pantu. Tomēr pastāv vairāki ierobežojumi, kas dažos gadījumos var būt piemērojami attiecībā uz tiesībām piekļūt datiem videonovērošanas gadījumā.

➔ **Regulas 15.panta 4.punkts — nelabvēlīga ietekme uz citu personu tiesībām.**

Ņemot vērā, ka vienā un tajā pašā videonovērošanas ierakstā var tikt ierakstīts pārsvarā nenosakāms datu subjektu skaits, uzfilmētā materiāla caurskatīšana izraisītu citu datu subjektu personas datu papildu apstrādi. Tādējādi, ja datu subjekts vēlas saņemt materiāla kopiju (Regulas 15.panta 3.punkts), tas var nelabvēlīgi ietekmēt citu materiāla aptverto datu subjektu tiesības un brīvības. Lai novērstu šo ietekmi, pārzinim būtu jāņem vērā, ka video ierakstīšana pēc būtības ir invazīva, tāpēc pārzinim dažos gadījumos nebūtu jāizsniedz uzfilmētais videomateriāls, ja tajā var identificēt citus datu subjektus. Tomēr trešo personu tiesību aizsardzība nebūtu jāizmanto kā attaisnojums, lai izvairītos no likumīgiem individuālu piekļuves pieprasījumiem, šādos gadījumos pārzinim būtu jāīsteno tehniski pasākumi, lai izpildītu piekļuves pieprasījumu (piemēram, attēla rediģēšana ar aizkrāsošanu vai sadrumstalošanu). Taču tas nenozīmē, ka pārziniem ir pienākums īstenot šādus pasākumus, ja viņi var citādi nodrošināt to, ka viņi spēj reaģēt uz pieprasījumu saskaņā ar Regulas 15.pantu, Regulas 12.panta punktā noteiktajā termiņā.

➔ **Regulas 11.panta 2.punkts — pārzinis nespēj identificēt datu subjektu**

Ja uzfilmētais videomateriāls nav piemērots, lai tajā meklētu personas datus (t.i., pārzinim būtu jācaurskata liels saglabātā materiāla apjoms, lai atrastu attiecīgo datu subjektu), iespējams, ka pārzinis nevarēs atrast un identificēt datu subjektu.

Šo iemeslu dēļ datu subjektam (papildus sevis identificēšanai, tostarp ar identifikācijas dokumentu vai personīgi) savā pieprasījumā pārzinim būtu jānorāda, kad (samērīgā laikposmā attiecībā pret reģistrēto datu subjektu skaitu) viņš(-a) ienāca novērotajā zonā. Pārzinim iepriekš būtu jāinformē datu subjekts par to, kāda informācija ir vajadzīga, lai pārzinis varētu izpildīt pieprasījumu. Ja pārzinis spēj pierādīt, ka viņš nevar identificēt datu subjektu, pārzinim, attiecīgi par to jāinformē datu subjekts. Šādā situācijā pārzinim savā atbildē datu subjektu būtu jāinformē par precīzu novērošanas zonu, izmantoto kameru pārbaudi utt., lai datu subjektam būtu pilnīga izpratne par to, kādi viņa(-as) personas dati var būt apstrādāti.

➔ **Regulas 12.pants — pārmērīgi pieprasījumi**

Ja no datu subjekta saņemtais pieprasījums ir pārmērīgs vai acīmredzami nepamatots, pārzinis var pieprasīt saprātīgu maksu saskaņā ar Regulas 12.panta 5.punkta a) apakšpunktu vai atteikties izpildīt pieprasījumu (Regulas 12.panta 5.punkta b) apakšpunkts). Pārzinim jāspēj pierādīt, ka pieprasījums ir acīmredzami nepamatots vai pārmērīgs.

Tiesības uz dzēšanu

Ja pārzinis turpina apstrādāt personas datus pēc novērošanas reāllaikā (piemēram, tos uzglabā), datu subjekts var pieprasīt, lai personas dati tiek dzēsti saskaņā ar Regulas 17.pantu. Saņemot pieprasījumu, datu pārzinim ir pienākums dzēst personas datus bez liekas kavēšanās, ja ir piemērojams kāds no Regulas 17.panta 1.punktā uzskaitītajiem apstākļiem (un nav piemērojams neviens no Regulas 17.panta 3.punktā uzskaitītajiem izņēmumiem). Minētais ietver pienākumu dzēst personas datus, kad tie vairs nav vajadzīgi nolūkam, kādam tiem sākotnēji saglabāti, vai ja apstrāde ir nelikumīga. Turklāt, atkarībā no apstrādes juridiskā pamata, personas dati būtu jādzēš:

- ▶ attiecībā uz piekrišanu — ikreiz, kad piekrišana netiek sniegta (un nav cita juridiskā pamata apstrādes veikšanai);
- ▶ attiecībā uz leģitīmajām interesēm:
 - ikreiz, kad datu subjekts īsteno tiesības iebilst pret apstrādi un apstrādei nav svarīgāku pārliecinošu leģitīmu iemeslu, vai

- attiecībā uz tiešo tirgvedību (tostarp profilēšanu) — ikreiz, kad datu subjekts iebilst pret apstrādi.

Ja pārzinis ir publiskojis videoierakstu (piemēram, to pārraidījis vai straumējis tiešsaistē), ir jāveic saprātīgi pasākumi, lai informētu citus pārziņus (kas apstrādā attiecīgos personas datus) par pieprasījumu atbilstoši Regulas 17.panta 2.punktam. Šajos saprātīgajos pasākumos ir jāiekļauj tehniski pasākumi, kuros ņemtas vērā pieejamo tehnoloģiju un īstenošanas izmaksas. Ciktāl iespējams, pārzinim, dzēšot personas datus, saskaņā ar Regulas 19.pantu, būtu jāinformē par to ikvienu persona, kurai personas dati iepriekš bijuši izpausti.

Tiesības iebilst

Attiecībā uz videonovērošanu, pamatojoties uz leģitīmām interesēm (Regulas 6.panta 1.punkta f) apakšpunkts), datu subjektam ir tiesības jebkurā laikā, pamatojoties uz viņa(-as) konkrēto situāciju, saskaņā ar Regulas 21.pantu iebilst pret apstrādi. Tad iebildušā indivīda datu apstrāde ir jāizbeidz, ja vien pārzinis nepierāda, ka pastāv pārliecinoši leģitīmi iemesli, kas ir svarīgāki par datu subjekta tiesībām un interesēm. Pārzinim ir pienākums atbildēt uz datu subjekta pieprasījumu bez nepamatotas kavēšanās, vēlākais, viena mēneša laikā.

Šādu iebildumu videonovērošanas kontekstā var izteikt tad, kad datu subjekts ienāk novērotajā zonā, uzturas tajā vai pēc iziešanas no tās. Praksē tas nozīmē, ka, ja vien pārzinim nav pārliecinošu leģitīmu iemeslu, tādās zonas novērošana, kurā varētu identificēt fiziskas personas, ir likumīga tikai tad, ja:

- ▶ pārzinis spēj nekavējoties apturēt personas datu apstrādi ar kameru, kad tas tiek pieprasīts, vai
- ▶ novērotā zona ir tik stingri norobežota, ka pārzinis var nodrošināt apstiprinājuma saņemšanu no datu subjekta pirms ienākšanas zonā.

5. Videonovērošanas rezultātā iegūto ierakstu apstrāde

Veicot iegūto novērošanas ierakstu tālāku apstrādi (tajā skaitā, nodošanu citām personām), katrs nodošanas gadījums ir jāvērtē kā jauna personas datu apstrādes darbība. Ja ieraksta iegūšana atbilda personisku vai mājsaimniecības vajadzību aprakstam, tad tas nenozīmē, ka tā izmantošana savā sociālā tīkla kanāla publiskajā sadaļā ar nosaukumu "Pasaules neveiksmīgākie apģērbi" arī būs uzskatāma par personiska un mājsaimnieciska rakstura darbību.

Kritēriji, kas ir norādīti 2.punkta ievada daļā, palīdzēs izprast apstrādes klasifikāciju arī šajā gadījumā.

Atcerieties, ka vērtējot Regulas tvērumā ietilpstošu personas datu apstrādes likumību, ir jāņem vērā, ka gadījumos, kad nododiet ierakstus citai personai šajā datu apstrādes operācijā ir iesaistītas divas puses - datu saņēmējs un nosūtītājs.

Šajā, tāpat kā jebkurā citā apstrādē, kas ietilpst Regulas tvērumā, ir jānodrošina atbilstība personas datu apstrādes principiem (Regulas 5.pants), jānodrošinās ar atbilstošu tiesisko pamatu (Regulas 6.pants), jānodrošina Regulā noteikto datu subjekta tiesību ievērošana (Regulas III nodaļa) un jāpilda citi pārziņa pienākumi (Regulas IV nodaļa).

Vērtējot ierakstu apstrādi, Jums ir jāsaprot, vai Jums būs tiesiskais pamats ieraksta nodošanai attiecīgajai personai (tas, ka personas lūgums izpaust informāciju ir pamatots, vēl nenozīmē, ka Jums ir tiesības informāciju sniegt).

Pēc būtības, nododot informāciju jebkurai trešajai personai, tas tiks darīts jauna personas datu apstrādes nolūka sasniegšanai. Daļa šo nolūku var būt savietojami ar personas datu apstrādi, personiskām vai mājsaimniecības vajadzībām, bet citi ierakstu nodošanas gadījumi ar apstrādi personiskām vai mājsaimniecības vajadzībām savietojami nebūs un tādējādi ietilps Regulas tvērumā. Ierakstu nodošanai var būt tiesiskais pamats atbilstoši Regulas 6.pantam, piemēram, ja tie tiek nodoti tiesībaizsardzības iestādēm vai apdrošināšanas kompānijai funkciju izpildei, žurnālistiem noteiktā notikuma izmeklēšanai un atspoguļošanai, savukārt daļai ierakstu nodošanai var nebūt tiesiskais pamats, piemēram, ja dati tiek nodoti pārraidīšanai sociālajos tīklos, izmantošanai komerciālajos nolūkos, reklāmā u.tml.

Ja videonovērošanas ierakstu pieprasa izsniegt Valsts Policija, nepieciešams ņemt vērā, ka likuma Par Policiju 22.pantā ir noteikts personas pienākums pildīt policijas darbinieka likumīgas prasības un rīkojumus, kas doti pildot dienesta pienākumus.

Ja sākotnējais Jūsu ieraksts veikts mājsaimniecības iezīmējumā ietvaros un Jūsuprāt šim ierakstam varētu būt nozīme policijas darbā, Jūs iesniegumā policijai variet sniegt informāciju, ka Jūsu rīcībā ir ieraksts, ļaujot atbildīgajiem policijas darbiniekiem novērtēt vai ierakstam konkrēta lietā var būt nozīme un to no Jums izprasīt. Ja policijas darbinieks ir brīdinājis, ka ieraksts var būt nepieciešams, Jūsu pienākums ir šo ieraksta daļu iezīmēt un nodrošināt tā saglabāšanu.

Datu valsts inspekcija
Elijas iela 17, Rīgā, LV-1050
info@dvi.gov.lv
67223131
www.dvi.gov.lv